

SOPIMUS
SUOMEN
TASAVALLAN
JA
PERUN TASAVALLAN VÄLILLÄ LENTOLIIKENTEESTÄ

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto-osa

1. Määritelmät
2. Oikeuksien myöntäminen
3. Nimeäminen ja lupien antaminen
4. Lupien peruuttaminen
5. Lakien ja määräysten soveltaminen
6. Vapautus veroista, tulleista ja muista maksuista
7. Kapasiteettimääräykset
8. Tariffit
9. Lentoyhtiön edustus ja myynti
10. Maahuolinta
11. Käyttömaksut
12. Lentoturvallisuus
13. Ilmailun turvatoimet
14. Eri liikennemuotojen väliset yhteydet
15. Reilu kilpailu
16. Neuvottelut
17. Riidanratkaisu – Välimiesmenettely
18. Sopimuksen muutokset
19. Monenväliset sopimukset
20. Sopimuksen irtisanominen
21. Rekisteröinti Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä
22. Voimaantulo

LIITE I

Reittitaulukko

LIITE II

Sovittelu

Suomen tasavalta ja Perun tasavalta (jäljempänä "osapuolet"), jotka

ovat Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avatun kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen osapuolia,

haluavat edistää keskinäisiä suhteitaan siviili-ilmailun alalla ja tehdä sopimuksen, jonka tarkoituksena on saada aikaan lentoliikenneyhteydet alueidensa välille ja niiltä edelleen,

haluavat edistää kansainvälistä ilmailujärjestelmää, joka perustuu lentoyhtiöiden kilpailuun markkinoilla ja jossa hallitusten väliintulo ja sääntely on mahdollisimman vähäistä,

haluavat helpottaa kansainvälisten lentoliikennemahdollisuuksien laajenemista,

haluavat varmistaa kansainvälisen lentoliikenteen korkean lentoturvallisuus- ja turvatason sekä ilmaisevat vakavan huolensa ilma-alusten turvallisuuteen kohdistuvista toimista ja uhkista, jotka voivat vaarantaa henkilöiden tai omaisuuden turvallisuuden, vaikuttaa epäsuotuisasti lentoliikenteen toimintaan ja heikentää yleisön luottamusta siviili-ilmailun turvallisuuteen,

haluavat antaa lentoyhtiöille mahdollisuuden tarjota matkustavalle ja kuljettavalle yleisölle erilaisia palveluvaihtoehtoja ja kannustaa yksittäisiä lentoyhtiöitä kehittämään ja toteuttamaan kilpailukykyistä hinnoittelua,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Määritelmät

Ellei toisin mainita, tässä sopimuksessa käytettävä termi:

1. "ilmailuviranomaiset" tarkoittaa Suomen osalta siviili-ilmailuviranomaista ja Perun osalta General Directorate of Civil Aeronauticsia ja muuta henkilöä tai toimielintä, joka on valtuutettu suorittamaan näiden ilmailuviranomaisten nykyisin hoitamia tehtäviä tai samankaltaisia tehtäviä;
2. "sopimus" tarkoittaa tätä sopimusta, sen liitettä sekä sopimukseen ja liitteeseen tehtyjä muutoksia;
3. "yleissopimus" tarkoittaa Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avattua Kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimusta, mukaan lukien kaikki molempien osapuolten ratifioimat muutokset, jotka ovat tulleet voimaan yleissopimuksen 94 artiklan a kohdan mukaisesti, ja kaikki yleissopimuksen 90 artiklan mukaisesti hyväksytyt liitteet ja niiden muutokset, sikäli kuin liite tai muutos on kyseisenä aikana voimassa molempien osapuolten osalta;
4. "nimetty lentoyhtiö" tarkoittaa tämän sopimuksen 3 artiklan mukaisesti nimettyä ja liikennöintiluvan saanutta lentoyhtiötä;
5. "tariffi" tarkoittaa hintaa tai maksua, jonka lentoyhtiö tai sen asiamies perii matkustajien (ja heidän matkatavaroidensa) ja/tai rahdin (postia lukuun ottamatta) kuljetuksesta lentoliikenteessä, mukaan lukien kansainväliseen lentokuljetukseen mahdollisesti liittyvä pintakuljetus sekä tämän hinnan tai maksun käytettävyyttä koskevat ehdot;
6. "alue" tarkoittaa Suomen tasavallan osalta käsitteelle yleissopimuksen 2 artiklassa annettua merkitystä. Perun tasavallan osalta se tarkoittaa manneraluetta, saaria, merialueita ja niiden yläpuolista ilmatilaa Perun suvereniteetin, suvereenien oikeuksien ja toimivallan sekä Perun poliittisen perustuslain ja muiden asiaa koskevien kansallisten lakien ja kansainvälisen lain mukaisesti.¹
7. "käyttömaksu" tarkoittaa lentoyhtiöltä perittävää maksua lentoasema- ja lennonvarmistuslaitteiden tai -palvelujen, ilmailun turvalaitteiden tai -palvelujen sekä niihin liittyvien palvelujen, tilojen ja laitteiden käytöstä; ja
8. "Euroopan unionin perussopimukset" tarkoittavat Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta.

2 artikla

Oikeuksien myöntäminen

1. Osapuoli myöntää toiselle osapuolelle seuraavat oikeudet, jotka koskevat kansainvälistä lentoliikennettä:
 - a. oikeuden lentää laskeutumatta alueensa yli
 - b. oikeuden laskeutua alueelleen ilman kaupallista tarkoitusta.

¹ Tarkkuuden lisäämiseksi tässä sopimuksessa "alueen" määritelmää ja viittauksia siihen sovelletaan ainoastaan sopimuksen soveltamisalan määrittämiseen.

2. Osapuoli myöntää toiselle osapuolelle tässä sopimuksessa määrätyt oikeudet kansainvälisen lentoliikenteen harjoittamiseen tämän sopimuksen liitteessä I määrätyillä reiteillä. Tällaista liikennettä ja näitä reittejä kutsutaan jäljempänä ”sovituksi liikenteeksi” ja vastaavasti ”määrätyiksi reiteiksi”. Harjoittaessaan sovittua liikennettä määrätyllä reitillä osapuolen nimeämällä yhdellä tai useammalla lentoyhtiöllä on oikeus, niiden oikeuksiensa lisäksi, jotka on määritelty tämän artiklan 1 kohdassa, laskeutua toisen osapuolen alueelle liitteessä I tätä reittiä varten määrätyissä paikoissa ottaakseen ja/tai jättääkseen kansainvälisessä liikenteessä matkustajia, rahtia ja postia joko yhdessä tai erikseen.

3. Harjoittaessaan sovittua liikennettä määrätyllä reitillä jokainen nimetty lentoyhtiö voi valintansa mukaan millä tahansa tai kaikilla lennoillaan:

- a. harjoittaa lentotoimintaa kumpaan tahansa tai molempiin suuntiin,
- b. yhdistää eri lennon numeroita yhteen ilma-aluksen lentoon,
- c. liikennöidä reiteillä lähtöpaikan takana olevien paikkojen, välipisteiden ja jatkopisteiden sekä osapuolten alueilla olevien paikkojen välillä, yhdistäen näitä miten tahansa ja missä järjestyksessä tahansa
- d. jättää laskeutumatta mihin tahansa paikkaan tai paikkoihin,
- e. siirtää missä tahansa reiteillä olevassa paikassa liikennettä mistä tahansa ilma-aluksesta mihin tahansa toiseen ilma-alukseensa,
- f. liikennöidä minkä tahansa alueellaan olevan paikan tai paikkojen takana olevaan paikkaan joko vaihtaen tai vaihtamatta ilma-alusta tai lennonnumeroa ja markkinoida yleisölle tällaista kauttakulkuliikennettä,
- g. tehdä välipysähdyksiä missä tahansa paikassa toisen osapuolen alueen sisällä tai sen ulkopuolella,
- h. kuljettaa kauttakulkuliikennettä toisen osapuolen alueen läpi, ja
- i. yhdistää liikennettä samaan ilma-alukseen riippumatta siitä, mistä tällainen liikenne on lähtöisin,

ilman suuntaan liittyviä tai maantieteellisiä rajoituksia ja menettämättä oikeutta harjoittaa tämän sopimuksen mukaisesti muutoin sallittua liikennettä, mikäli lentoyhteys palvelee lentoyhtiön nimenneen osapuolen alueella olevaa paikkaa.

4. Mikä tahansa nimetty lentoyhtiö voi millä tahansa edellä tarkoitettujen reittien osuudella tai osuuksilla harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä ilman, että käytettävien ilma-alusten tyyppin tai lukumäärän muutoksia on rajoitettu missään paikassa reitillä.

5. Tämän sopimuksen määräysten ei pidä katsoa oikeuttavan osapuolen nimettyä lentoyhtiötä ottamaan toisen osapuolen alueella matkustajia, rahtia tai postia kuljetettavaksi korvausta tai maksua vastaan toiseen paikkaan tämän toisen osapuolen alueella.

6. Jos osapuolen nimetty lentoyhtiö ei voi harjoittaa sovittua liikennettä normaalilla reitillään aseellisen konfliktin, kriisitilanteen, luonnonmullistuksen tai vastaavan tapahtuman takia, toinen osapuoli pyrkii kaikin keinoin helpottamaan liikenteen jatkumista sopivin reittien uudelleen järjestelyin.

3 artikla

Nimeäminen ja lupien myöntäminen

1. Kummallakin osapuolella on oikeus nimetä lentoyhtiö tai lentoyhtiöitä harjoittamaan sovittua liikennettä sekä peruuttaa tällainen nimeäminen tai muuttaa sitä. Nimeäminen on tehtävä kirjallisesti ja siitä on ilmoitettava toiselle osapuolelle diplomaattiteitse. Siitä on ilmentävä, missä laajuudessa lentoyhtiöllä on lupa harjoittaa tässä sopimuksessa määrättyä lentoliikennettä.

2. Kun toinen osapuoli on ottanut vastaan tällaisen ilmoituksen ja nimetyn lentoyhtiön määrämuotoiset ja määrättyllä tavalla toimitetut hakemukset liikennöintilupien ja teknisten lupien saamiseksi, sen on myönnettävä asianmukaiset luvat käsittelyn vaatimassa vähimmäisajassa edellyttäen, että:

a) Suomen nimeämän lentoyhtiön osalta:

(i) yhtiö on sijoittautunut Suomen alueelle Euroopan unionin perussopimusten mukaisesti ja sillä on Euroopan unionin säännösten mukainen voimassa oleva liikennelupa; ja

(ii) lentotoimintaluvan myöntänyt Euroopan unionin jäsenvaltio harjoittaa ja ylläpitää lentoyhtiön tehokasta viranomaisvalvontaa, ja siitä vastaava ilmailuviranomainen on selvästi määritellyt nimeämisen yhteydessä;

b) Perun nimeämän lentoyhtiön osalta:

(i) yhtiö on sijoittautunut Perun alueelle ja sillä on Perun sovellettavan lainsäädännön mukainen toimilupa, ja

(ii) Peru harjoittaa ja ylläpitää lentoyhtiön tehokasta viranomaisvalvontaa;

c) nimetty lentoyhtiö täyttää niihin lakeihin ja määräyksiin sisältyvät ehdot, joita hakemuksen käsittelevä osapuoli normaalisti soveltaa kansainvälisen lentoliikenteen harjoittamiseen.

3. Kun lentoyhtiö on näin nimetty ja sille on myönnetty liikennöintilupa, se voi milloin tahansa aloittaa sovitun liikenteen, edellyttäen että lentoyhtiö noudattaa kaikkia tämän sopimuksen soveltuvia määräyksiä.

4 artikla

Lupien peruuttaminen

1. Osapuoli voi peruuttaa toisen osapuolen nimeämän lentoyhtiön liikennöintiluvan tai tekniset luvat kokonaan tai määräajaksi tai rajoittaa niitä, jos:

a) Suomen nimeämän lentoyhtiön osalta:

(i) se ei ole sijoittautunut Suomen alueelle Euroopan unionin perussopimusten mukaisesti tai sillä ei ole voimassaolevaa Euroopan unionin säännösten mukaista liikennelupaa; tai

(ii) lentotoimintaluvan myöntänyt Euroopan unionin jäsenvaltio ei harjoita tai ylläpidä lentoyhtiön tehokasta viranomaisvalvontaa, tai siitä vastaavaa ilmailuviranomaista ei ole selvästi määritellyt nimeämisen yhteydessä;

b) Perun nimeämän lentoyhtiön osalta:

(i) se ei ole sijoittautunut Perun alueelle ja sillä ei ole Perun sovellettavan lainsäädännön mukaista toimilupaa; tai

(ii) Peru ei ylläpidä lentoyhtiön tehokasta viranomaisvalvontaa; tai

c) lentoyhtiö on laiminlyönyt tämän sopimuksen 5 artiklassa tarkoitettujen lakien ja määräysten noudattamisen.

2. Ellei välitön tämän artiklan 1 kohdassa mainittu luvan peruuttaminen tai oikeuksien rajoittaminen ole välttämätöntä lakien ja/tai määräysten jatkuvan rikkomisen estämiseksi, tätä oikeutta saa käyttää vasta kun toisen osapuolen ilmailuviranomaisten kanssa on neuvoteltu. Neuvottelut aloitetaan viidentoista (15) päivän kuluessa siitä päivästä, jolloin neuvottelupyyntö on esitetty tai kuten muutoin osapuolten välillä on sovittu.

5 artikla

Lakien ja määräysten soveltaminen

1. Osapuolen lakeja ja määräyksiä, jotka sääntelevät kansainvälisessä lentoliikenteessä olevien ilma-alusten tuloa sen alueelle, lähtöä sieltä tai sellaisten ilma-alusten toimintaa ja lentämistä mainitun alueen sisällä, sovelletaan toisen osapuolen nimeämään yhteen tai useampaan lentoyhtiöön.

2. Osapuolen lakeja ja määräyksiä, jotka sääntelevät matkustajien, miehistön, rahdin tai postin tuloa tämän osapuolen alueelle, siellä oloa tai sieltä lähtöä, kuten maahan tuloa, maasta lähtöä, maasta muutttoa ja maahan muutttoa, tullia, terveyttä ja karanteenia koskevat muodollisuudet, sovelletaan toisen osapuolen nimeämän yhden tai useamman lentoyhtiön ilma-alusten kuljettamiin matkustajiin, miehistöön, rahtiin ja postiin niiden ollessa mainitulla alueella.

3. Osapuolen alueen kautta välittömällä läpikulkumatkalla oleville matkustajille, matkatavaroille ja rahdille, jotka eivät poistu lentoaseman tähän tarkoitukseen varatulta alueelta, saa tehdä ainoastaan yksinkertaisen tarkastuksen. Tämä ei kuitenkaan koske turvatoimia, jotka on suunnattu väkivallantekojä, huumeiden salakuljetusta ja lentokonekaappauksia vastaan.

4. Kumpikaan osapuoli ei saa antaa omalle lentoyhtiölleen tai millekään muulle lentoyhtiölle etuoikeuksia toisen osapuolen nimeämään, samankaltaista kansainvälistä lentoliikennettä harjoittavaan lentoyhtiöön nähden soveltaessaan lakejaan ja määräyksiään.

6 artikla

Vapautus veroista, tulleista ja muista maksuista

1. Osapuolen nimeämän lentoyhtiön kansainvälisessä lentoliikenteessä käytettävät ilma-alukset, samoin kuin niiden vakiovarusteet, varaosat, poltto- ja voiteluaineet sekä ilma-aluksessa olevat varastot (mukaan lukien ruoka, juoma ja tupakka) ovat tuonnin osalta vapaat kaikista veroista, tulleista, tarkastusmaksuista ja muista sen kaltaisista maksuista saapuessaan toisen osapuolen alueelle, lukuun ottamatta suoritetun palvelun kustannuksiin perustuvia maksuja,

edellyttäen, että tällaiset varusteet, varaosat ja varastot jäävät ilma-alukseen siihen asti, kunnes ne jälleen viedään maasta tai käytetään tai kulutetaan kyseisessä ilma-aluksessa sen lentäessä mainitun alueen yläpuolella.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista veroista, tulleista ja maksuista, lukuun ottamatta suoritettun palvelun kustannuksiin perustuvia maksuja, ovat vapaita myös:

a) osapuolen alueella ilma-alukseen otetut kohtuulliset varastot, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen osapuolen nimetyn lentoyhtiön kansainvälisessä lentoliikenteessä käytettävässä ilma-aluksessa tältä alueelta pois suuntautuvalla lennolla;

b) toisen osapuolen nimetyn lentoyhtiön kansainvälisessä liikenteessä käytettävien ilma-alusten huoltoa tai korjausta varten osapuolen alueelle tuodut varaosat, mukaan lukien moottorit;

c) osapuolen alueelle tuodut ja siellä hankittavat polttoaine, voiteluaineet ja tekniset kulutustarvikkeet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen osapuolen nimetyn lentoyhtiön kansainvälisessä liikenteessä, siinäkin tapauksessa, että niitä käytetään lennettäessä ensiksi mainitun osapuolen, jonka alueella ne on otettu ilma-alukseen, alueen yläpuolella olevalla matkaosuudella;

d) lentoyhtiön asiakirjat, kuten lentoliput ja lentorahtikirjat, sekä kohtuuden rajoissa mainos- ja myyminen edistämismateriaalit, jotka on tarkoitettu osapuolen nimetyn lentoyhtiön käyttöön ja tuodaan toisen osapuolen alueelle.

3. Tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettut tavarat voidaan vaatia pidettäväksi tullivalvonnassa.

4. Osapuolen nimetyn lentoyhtiön ilma-aluksen vakiovarusteet, kuten myös ilma-aluksessa yleensä pidettävät tarvikkeet, varastot ja varaosat saadaan purkaa toisen osapuolen alueella ainoastaan tämän osapuolen tulliviranomaisten antaessa siihen luvan. Tällöin ne voidaan asettaa mainittujen viranomaisten valvontaan siihen asti, kunnes ne jälleen viedään alueelta tai niiden suhteen muutoin menetellään tullimääräysten mukaisesti.

5. Osapuolen alueen kautta välittömällä läpikulkumatkalla olevat matkatavarat ja rahti ovat vapaat tulleista ja muista veroista, jotka eivät perustu niiden saapuessa tai lähtiessä annetun palvelun kustannuksiin.

6. Tässä artiklassa määrätyt poikkeukset ovat voimassa myös silloin, kun osapuolen nimetyt lentoyhtiöt ovat sopineet tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa määriteltujen tavaroiden lainasta tai siirrosta toisen osapuolen alueella muun lentoyhtiön kanssa, jolle toinen osapuoli on myöntänyt samanlaiset vapautukset.

7. Mikään tämän sopimuksen kohta ei estä Suomea määäämästä syrjimättömin perustein veroja, tulleja tai muita maksuja sen alueella toimitetulle polttoaineelle, jota käytetään Perun nimeämän lentoyhtiön ilma-aluksessa, joka liikennöi Suomen alueella sijaitsevan paikan ja toisen Suomen alueella tai jonkin toisen Euroopan unionin jäsenvaltion alueella sijaitsevan paikan välillä.

7 artikla

Kapasiteettimääräykset

1. Kumpikin osapuoli antaa osapuolten nimetyille lentoyhtiöille oikeudenmukaiset ja yhtäläiset mahdollisuudet kilpailla tämän sopimuksen alaisten kansainvälisten lentoliikennepalvelujen tuottamisessa ja myynnissä.
2. Kumpikin osapuoli sallii, että nimetyt lentoyhtiöt määrittelevät tarjoamansa kansainvälisen lentoliikenteen vuorotiheyden ja kapasiteetin markkinoilla vallitsevien kaupallisten näkökohtien perusteella.
3. Osapuolet eivät yksipuolisesti rajoita liikenteen määrää, vuorotiheyttä tai säännöllisyyttä eikä toisen osapuolen nimetyn lentoyhtiön käyttämien ilma-alusten tyyppiä tai tyyppejä, ellei se ole välttämätöntä tulli-, teknisistä, toiminnallisista tai ympäristösyistä. Välttämättömät rajoitukset on toteutettava yhtäläisin ehdoin yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti.
4. Kumpikaan osapuoli ei aseta toisen osapuolen nimetylle lentoyhtiölle etuoikeusmääräystä, matkustaja- tai rahtikiintiötä, korvausvaatimusta yksipuolisesta liikennöinnistä tai esitä muuta kapasiteettia, vuorotiheyttä tai liikennettä koskevaa vaatimusta, joka olisi tämän sopimuksen tarkoituksen vastainen.
5. Kumpikin osapuoli voi vaatia toisen osapuolen nimettyjä lentoyhtiöitä ilmoittamaan aikatauluistaan tai liikenneohjelmistaan sekä yksittäisistä lennoistaan tai lentotoimintasuunnitelmistaan sovellettavan lainsäädäntönsä mukaisesti. Ilmoittamisvaatimusten aiheuttama hallinnollinen taakka on minimoitava, ja ilmailuviranomaisten on käsiteltävä ilmoitukset viipymättä.

8 artikla

Tariffit

1. Kumpikin osapuoli antaa jokaisen nimetyn lentoyhtiön päättää lentoliikenteen hinnoista markkinoiden kaupallisten näkökohtien perusteella. Osapuolet saavat puuttua hinnoitteluun vain säilyttääkseen tämän sopimuksen määräykset reilusta kilpailusta.
2. Kumpikaan osapuoli ei vaadi toisen osapuolen nimettyä lentoyhtiötä ilmoittamaan veloittamiaan hintoja, ellei se ole välttämätöntä syrjimättömin perustein tiedotussyistä.

9 artikla

Lentoyhtiön edustus ja myynti

1. Osapuolen nimetyllä lentoyhtiöllä tai nimetyillä lentoyhtiöillä on oikeus hankkia ja ylläpitää toisen osapuolen alueella siellä voimassa olevien lakien ja määräysten rajoissa asianomaisen nimetyn lentoyhtiön toiminnan kannalta tarpeellisia toimistoja sekä hallinnollista, kaupallista ja teknistä henkilökuntaa.
2. Osapuolen nimetyillä lentoyhtiöillä on oikeus vapaasti myydä ilmakuljetuspalveluja omilla kuljetusasiakirjoillaan kummankin osapuolen alueilla, joko suoraan tai asiamiehen välityksellä, paikallisessa valuutassa tai muussa vapaasti vaihdettavassa valuutassa. Osapuoli ei saa rajoittaa toisen osapuolen nimeämän lentoyhtiön oikeutta myydä eikä kenenkään oikeutta ostaa tällaisia kuljetuksia.

3. Osapuoli antaa toisen osapuolen nimetyille lentoyhtiölle oikeuden pyynnöstä muuntaa paikallisia tuloja toiseksi valuutaksi ja siirtää niitä valitsemaansa maahan siltä osin kuin tuloja ei käytetä paikallisesti. Tällaiset siirrot sallitaan sillä valuuttakurssilla, jota sovelletaan maksusuorituksiin silloin, kun tulojen muuntoa ja siirtoa esitetään. Kumpikaan osapuoli ei saa antaa omalle lentoyhtiölleen tai millekään muulle lentoyhtiölle etusijaa toisen osapuolen nimeämään, samankaltaista kansainvälistä liikennettä harjoittavaan lentoyhtiöön nähden tällaisten siirtojen osalta.

10 artikla Maahuolinta

Kullakin nimetyllä lentoyhtiöllä on oikeus hoitaa itse oma maahuolintansa toisen osapuolen alueella tai ulkoistaa nämä palvelut valintansa mukaan joko kokonaan tai osaksi mille tahansa näiden palvelujen valtuutetulle tarjoajalle. Jos lait ja määräykset, joita sovelletaan maahuolintaan osapuolen alueella, estävät näiden palvelujen ulkoistamisen tai rajoittavat sitä tai omahuolintaa, jokaista nimettyä lentoyhtiötä on kohdeltava tasapuolisesti omahuolinnan sekä yhden tai useamman toimittajan tarjoamien maahuolintapalvelujen käytössä.

11 artikla Käyttömaksut

1. Niiden maksujen, joita osapuolen toimivaltaiset viranomaiset tai muut elimet perivät toisen osapuolen nimetyiltä lentoyhtiöiltä, on jakauduttava tasapuolisesti eri käyttäjäryhmien kesken eivätkä ne saa olla syrjiviä. Joka tapauksessa toisen osapuolen nimetyille lentoyhtiöille määrättyjen käyttömaksujen ehtojen on oltava vähintään yhtä edulliset kuin ne edullisimmat ehdot, jotka ovat minkä tahansa muun lentoyhtiön saatavissa maksujen määräämishetkellä.

2. Toisen osapuolen nimetyiltä lentoyhtiöiltä perittävät käyttömaksut saavat vastata, mutta eivät ylitä, niitä täysiä kustannuksia, jotka toimivaltaisille viranomaisille tai elimille aiheutuvat asianmukaisten lentoasema-, ympäristönsuojelu-, lennonvarmistus- ja ilmailun turvalaitteiden ja -palvelujen tuottamisesta ja ylläpidosta lentoasemalla tai lentoasemajärjestelmässä. Näihin täysiin kustannuksiin voi kuulua kohtuullinen kokonaispääoman tuotto poistojen jälkeen. Laitteet ja palvelut, joiden käytöstä maksuja peritään, on tuotettava ja ylläpidettävä tehokkaasti ja taloudellisesti.

3. Osapuolet edistävät alueellaan maksuja perivien toimivaltaisten viranomaisten tai elinten ja palveluja ja laitteita käyttävien lentoyhtiöiden välisiä neuvotteluja sekä kannustavat toimivaltaisia viranomaisia tai elimiä ja lentoyhtiöitä vaihtamaan sellaisia tietoja, jotka voivat olla tarpeen tarkan kuvan saamiseksi maksujen kohtuullisuudesta tämän artiklan 1 ja 2 kohdan periaatteiden mukaisesti. Osapuolet kannustavat maksuja periviä toimivaltaisia viranomaisia ilmoittamaan käyttäjille kaikista ehdotetuista käyttömaksujen muutoksista kohtuullisesti etukäteen, jotta käyttäjät voivat ilmaista mielipiteensä ennen muutosten toteuttamista.

4. Osapuolen ei tämän sopimuksen 17 artiklan mukaisissa erimielisyyksien sovittelumenettelyissä katsota rikkoneen tämän artiklan määräyksiä, ellei se (i) jätä kohtuullisessa ajassa suorittamatta sellaisen maksun tai käytännön tarkastelua, josta toinen osapuoli on valittanut;

tai (ii) jätä tällaisen tarkastelun jälkeen toteuttamatta vallassaan olevia toimenpiteitä tämän artiklan vastaisen maksun tai käytännön oikaisemiseksi.

12 artikla

Lentoturvallisuus

1. Osapuoli voi milloin tahansa pyytää neuvotteluja turvallisuusnormeista, joita toinen osapuoli noudattaa ilmailulaitteistojen, ohjaamomiehistön, ilma-alusten ja lentotoiminnan osalta. Neuvottelut pidetään kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa pyynnön esittämisestä.
2. Mikäli osapuoli tällaisten neuvottelujen jälkeen havaitsee, että toinen osapuoli ei tehokkaasti ylläpidä 1 kohdassa mainituilla aloilla sellaisia turvallisuusnormeja, jotka täyttävät yleissopimuksen mukaisesti asianomaisena ajankohtana vahvistetut normit, toiselle osapuolelle ilmoitetaan näistä havainnoista ja niistä toimenpiteistä, jotka katsotaan tarpeellisiksi kyseisten normien noudattamiseksi. Toisen osapuolen on ryhdyttävä asianmukaisiin korjaustoimenpiteisiin sovitun määräajan kuluessa.
3. Yleissopimuksen 16 artiklan mukaisesti sovitaan lisäksi, että osapuolen valtuutetut edustajat voivat ilma-aluksen ollessa tämän osapuolen alueella suorittaa tarkastuksen missä tahansa toisen osapuolen lentoyhtiön käyttämässä tai sen nimissä käytettävässä ilma-aluksessa, joka liikennöi osapuolen alueelle tai alueelta, edellyttäen että tästä ei aiheudu kohtuutonta viivytystä ilma-aluksen käytölle. Yleissopimuksen 33 artiklassa mainittujen velvoitteiden estämättä tämän tarkastuksen tarkoituksena on varmistaa tarvittavien ilma-aluksen asiakirjojen ja miehistön lupakirjojen voimassaolo sekä tarkistaa, että ilma-aluksen varustus ja kunto ovat sillä hetkellä yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen normien mukaiset.
4. Jos lentotoiminnan turvallisuuden varmistamiseksi on välttämätöntä ryhtyä kiireellisiin toimenpiteisiin, kumpikin osapuoli pidättää itselleen oikeuden välittömästi muuttaa toisen osapuolen lentoyhtiön tai lentoyhtiöiden liikennöintilupaa tai peruuttaa sen määräajaksi.
5. Toimenpide, johon osapuoli on ryhtynyt tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti, lopetetaan heti kun tälle toimenpiteelle ei enää ole perustetta.
6. Edellä olevaan 2 kohtaan viitaten silloin, kun osapuolen todetaan sovitun määräajan päätyttyä edelleen toimivan sillä hetkellä yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen normien vastaisesti, asiasta tulisi ilmoittaa Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön pääsihteerille. Pääsihteerille tulisi ilmoittaa myös tilanteen myöhemmästä tyydyttävästä ratkaisusta.
7. Jos osapuoli on nimennyt sellaisen lentoyhtiön, jonka viranomaisvalvonnasta vastaa kolmas valtio, toiselle osapuolelle tämän artiklan mukaisesti kuuluvia oikeuksia sovelletaan yhtäläisesti tämän kolmannen valtion turvallisuusnormien käyttöönottoon, noudattamiseen ja ylläpitoon sekä kyseisen lentoyhtiön liikennöintilupa.

13 artikla

Ilmailun turvatoimet

1. Kansainväliseen oikeuteen perustuvien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti osapuolet vahvistavat, että niiden velvollisuus toisiaan kohtaan suojella siviili-ilmailun

turvallisuutta siihen kohdistuvilta laittomilta teoilta on olennainen osa tätä sopimusta. Rajoittamatta kansainväliseen oikeuteen perustuvien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa yleispätevyyttä osapuolten on erityisesti toimittava niiden määräysten mukaisesti, jotka sisältyvät Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettuun rikoksia ja eräitä muita tekoja ilma-aluksissa koskevaan yleissopimukseen, Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1970 allekirjoitettuun yleissopimukseen ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemisestä, Montrealissa 23 päivänä syyskuuta 1971 allekirjoitettuun yleissopimukseen siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemisestä, Montrealissa 24 päivänä helmikuuta 1988 allekirjoitettuun pöytäkirjaan kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallanteiden ehkäisemisestä sekä Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 allekirjoitettuun yleissopimukseen muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten, tai muuhun molempia osapuolia sitovaan siviili-ilmailun turvatoimia koskevaan sopimukseen.

2. Osapuolet antavat pyydettyä toisilleen kaiken tarpeellisen avun siviili-ilma-alusten laittoman haltuunoton ja tällaisten ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön, lentoasemien ja lennonvarmistuslaitteiden turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen sekä siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvan muun uhan torjumiseksi.

3. Osapuolet toimivat vähintään Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön antamien ja yleissopimuksen liitteeksi otettujen ilmailun turvatoimia koskevien määräysten ja teknisten vaatimusten mukaisesti siinä laajuudessa kuin tällaiset turvamääräykset ja vaatimukset ovat osapuoliin sovellettavissa; osapuolten on vaadittava, että niiden rekisterissä olevien ilma-alusten käyttäjät tai sellaiset ilma-alusten käyttäjät, joiden päätoimipaikka tai vakituinen kotipaikka on osapuolen alueella tai jotka ovat sijoittautuneet Suomen alueelle Euroopan unionin perussopimusten mukaisesti ja saaneet Euroopan unionin säännösten mukaisen liikenneluvan, sekä niiden alueella olevien lentoasemien pitäjät toimivat näiden ilmailun turvamääräysten mukaisesti.

4. Kumpikin osapuoli suostuu siihen, että tällaisten ilma-alusten käyttäjien vaaditaan noudattavan edellä 3 kohdassa tarkoitettuja ilmailun turvatoimia koskevia määräyksiä ja vaatimuksia, joita toinen osapuoli vaatii noudatettavan ilma-aluksen saapuessa tämän toisen osapuolen alueelle, lähtiessä sieltä tai ollessa siellä. Suomen alueelle saapumisen, sieltä lähtemisen ja siellä olemisen osalta ilma-alusten käyttäjien vaaditaan noudattavan Euroopan unionin säännösten mukaisia ilmailun turvamääräyksiä. Kumpikin osapuoli varmistaa, että sen alueella sovelletaan tehokkaasti asianmukaisia toimenpiteitä ilma-alusten suojaamiseksi ja matkustajien, miehistön, käsimatkatavaroiden, matkatavaroiden, rahdin ja ilma-aluksen varastojen tarkastamiseksi ennen ilma-alukseen nousemista tai sen lastaamista sekä näiden tapahtumien aikana. Kumpikin osapuoli myös harkitsee myönteisesti toisen osapuolen pyyntöä kohtuullisista erityisturvatoimista tiettyä uhkaa vastaan.

5. Kun siviili-ilma-alukseen kohdistuu tai sitä uhkaa laiton haltuunotto tai tapahtuu muu matkustajien, miehistön, ilma-aluksen, lentoasemien tai lennonvarmistuslaitteiden turvallisuuteen kohdistuva laiton teko, tai kun tällainen uhka on olemassa, osapuolet avustavat toisiaan helpottamalla yhteyksiä ja muita asianmukaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on nopeasti ja turvallisesti saattaa päätökseen tällainen tapaus tai sen uhka.

6. Kun osapuolella on riittävä syy uskoa, että toinen osapuoli on poikennut tämän artiklan ilmailun turvatoimia koskevista määräyksistä, osapuolen ilmailuviranomaiset voivat pyytää välittömiä neuvotteluja toisen osapuolen ilmailuviranomaisten kanssa. Jos tyydyttävään sopimukseen ei päästä viidentoista (15) päivän kuluessa tällaisen pyynnön esittämisestä, se on peruste tämän osapuolen nimetyn lentoyhtiön tai lentoyhtiöiden liikennöintiluvan ja teknisten

lupien peruuttamiselle kokonaan tai määräajaksi, rajoittamiselle tai ehtojen asettamiselle. Jos hätätilanne niin vaatii, osapuoli voi ryhtyä väliaikaisiin toimenpiteisiin ennen viidentoista (15) päivän määräajan päättymistä. Tämän kohdan mukaiset toimenpiteet lopetetaan heti, kun toinen osapuoli taas noudattaa tämän artiklan turvamääräyksiä.

14 artikla

Eri liikennemuotojen väliset yhteydet

Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen muissa määräyksissä sanotaan, molempien osapuolten nimettyjen lentoyhtiöiden ja epäsuorasti rahtikuljetuksia tarjoavien on rajoituksetta sallittava käyttää kansainvälisten lentokuljetusten yhteydessä mitä tahansa rahdin pintakuljetusta mihin tahansa paikkaan tai mistä tahansa paikasta osapuolten alueilla tai kolmansissa maissa, mukaan lukien kuljetukset kaikille tullipalveluja tarjoaville lentoasemille ja lentoasemilta, ja niillä on soveltuvissa tapauksissa oikeus kuljettaa tullaamatonta tavaraa voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti. Lentoasemien tullipalvelut ovat käytettävissä tällaista rahtia varten riippumatta siitä, kuljetetaanko rahti pintakuljetuksena vai ilmakuljetuksena. Lentoyhtiöt voivat halutessaan suorittaa itse omat pintakuljetuksensa tai sopia niistä muiden pintakuljetusta harjoittavien yritysten kanssa, mukaan lukien muiden lentoyhtiöiden ja lentorahtipalveluita välillisesti tarjoavien yritysten suorittamat pintakuljetukset. Eri kuljetusmuotojen väliset rahtikuljetukset voidaan tarjota yhtenäiseen ilma- ja pintakuljetuksen käsittävään kauttakulkuhintaan edellyttäen, että rahdinantajia ei harhaan johdeta tällaisen kuljetuksen suhteen.

15 artikla

Reilu kilpailu

Osapuoli ryhtyy tarvittaessa kaikkiin asianmukaisiin, toimivallassaan oleviin toimenpiteisiin poistaakseen kaikki syrjinnän tai epäreilun kilpailun muodot, jotka vaikuttavat haitallisesti toisen osapuolen nimeämän yhden tai useamman lentoyhtiön kilpailuasemaan.

16 artikla

Neuvottelut

Kumpi tahansa osapuoli voi milloin tahansa pyytää neuvotteluja tämän sopimuksen täytäntöönpanosta, tulkinnasta, soveltamisesta tai muuttamisesta. Neuvottelut, jotka käydään toimivaltaisten viranomaisten välillä (lukuun ottamatta tulkintakysymyksiä) niiden toimivallan rajoissa, aloitetaan kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa siitä, kun toinen osapuoli on vastaanottanut kirjallisen pyynnön – ellei toisin sovita – tai soveltuvien osin 4 artiklan (Lupien peruuttaminen), 12 artiklan (Lentoturvallisuus) ja 13 artiklan (Ilmailun turvatoimet) mukaisessa lyhyemmässä määräajassa.

17 artikla

Riidanratkaisu– Välimiesmenettely

1. Tästä sopimuksesta syntyvä erimielisyys, jota ei saada ratkaistua virallisten neuvottelujen ensimmäisellä kierroksella tai, jos niin sovitaan, liitteen II mukaisessa sovittelumenettelyssä, voidaan osapuolten sopimuksella saattaa välimiesoikeuden ratkaistavaksi. Jos osapuolet eivät pääse

tästä sopimukseen, erimielisyys on kumman tahansa osapuolen pyynnöstä saatettava välimiesmenettelyyn alla kuvattujen menettelyjen mukaisesti.

2. Välimiesmenettelyn toteuttaa kolmijäseninen välimiesoikeus, joka muodostetaan seuraavasti:

(a) kumpikin osapuoli nimeää yhden välimiehen kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta. Kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa kahden välimiehen nimeämisestä välimiehet nimeävät yhteisestä sopimuksesta kolmannen välimiehen, joka toimii välimiesoikeuden puheenjohtajana; ja

(b) jos osapuoli ei nimeä välimiestä tai jos kolmatta välimiestä ei nimetä tämän artiklan 2 (a) kohdan mukaisesti, osapuoli voi pyytää Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston puheenjohtajaa nimeämään tarvittavan välimiehen tai tarvittavat välimiehet kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa. Jos Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston puheenjohtajalla on sama kansalaisuus kuin toisella osapuolista, välimiehen tai välimiehet nimeää neuvoston vanhin varapuheenjohtaja, joka ei ole tällä perusteella jäävi tekemään nimitystä.

3. Ellei toisin sovita, välimiesoikeus määrittää toimivaltansa rajat tämän sopimuksen mukaisesti ja vahvistaa oman työjärjestyksensä. Välimiesoikeuden määräyksestä tai osapuolen pyynnöstä järjestetään kokous välimiesoikeuden määräämänä päivänä, mutta viimeistään viidentoista (15) päivän kuluessa kolmannen välimiehen nimeämisestä, sen määrittelemiseksi, mitä asioita välimiesmenettely tarkalleen koskee ja mitä erityisiä menettelyjä on noudatettava. Jos erimielisyyden osapuolet eivät pääse näistä ratkaisuun, välimiesoikeus määrää asiat, joita välimiesmenettely tarkalleen koskee ja mitä erityisiä menettelyjä on noudatettava.

4. Ellei toisin sovita tai välimiesoikeus toisin määrää, osapuolten on toimitettava muistiot neljänkymmenenviiden (45) päivän kuluessa siitä, kun kolmas välimies on nimetty, ja vastaukset on annettava kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa kolmannen välimiehen nimeämisen jälkeen. Välimiesoikeus järjestää kuulemisen kumman tahansa osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan viidentoista (15) päivän kuluessa siitä, kun vastaukset on toimitettava.

5. Välimiesoikeus pyrkii antamaan kirjallisen päätöksen kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa kuulemisen päättymisestä, tai jos kuulemista ei ole pidetty, molempien vastausten toimittamisen jälkeen. Välimiesoikeuden päätökset tehdään sen jäsenten äänen enemmistöllä.

6. Osapuolet voivat toimittaa päätöksen selventämistä koskevia pyyntöjä viidentoista (15) päivän kuluessa päätöksen antamisesta, ja mahdolliset selvennykset on annettava viidentoista (15) päivän kuluessa tällaisesta pyynnöstä.

7. Välimiesoikeuden ratkaisu on lopullinen ja erimielisyyden osapuolia sitova. Molempien osapuolten on varmistettava välimiesoikeuden päätöksen tai tuomion täysimääräinen vaikutus.

8. Jos ja niin kauan kuin jompikumpi osapuoli laiminlyö tämän artiklan 7 kohdan mukaisen ratkaisun noudattamisen, toinen osapuoli voi rajoittaa laiminlyöneelle osapuolelle tämän sopimuksen nojalla myöntämiään oikeuksia tai peruuttaa ne määrääjäksi tai kokonaan.

9. Osapuolet jakavat tasapuolisesti välimiesoikeuden kustannukset, mukaan luettuina välimiesten palkkiot ja kustannukset. Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston

puheenjohtajalle tämän artiklan 2 (b) kohdassa tarkoitettujen menettelyjen johdosta aiheutuneita kustannuksia pidetään välimiesoikeuden kustannuksina.

18 artikla

Sopimuksen muuttaminen

1. Tämän sopimuksen muutokset tulevat voimaan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeinen kirjallinen diplomaattinootti on vastaanotettu sen vahvistamiseksi, että osapuolet ovat saattaneet voimaantuloon tarvittavat sisäiset menettelynsä päätökseen.
2. Tämän sopimuksen liitteen I muutoksista sovitaan osapuolten ilmailuviranomaisten välillä siltä osin kuin ne eivät koske tällä sopimuksella annettujen oikeuksien laajentamista. Muutokset tulevat voimaan viimeisen diplomaattinootin päivänä, jolla osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä kansallisen lainsäädäntönsä mukaiset vaatimukset.

19 artikla

Monenväliset sopimukset

1. Osapuolet toimivat tämän sopimuksen täytäntöönpanossa yleissopimuksen määräysten mukaisesti.
2. Jos molempien osapuolten osalta tulee voimaan monenvälinen lentoliikennettä koskeva sopimus, sen ja tämän sopimuksen velvoitteiden väliset epäjohdonmukaisuudet ratkaistaan yhteisesti sopimalla.

20 artikla

Sopimuksen irtisanominen

1. Osapuoli voi milloin tahansa ilmoittaa toiselle osapuolelle päätöksestään irtisanoa tämä sopimus. Tällainen ilmoitus on samanaikaisesti toimitettava Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle.
2. Siinä tapauksessa tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa kahdentoista (12) kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin toinen osapuoli on vastaanottanut mainitun ilmoituksen, elleivät osapuolet sovi irtisanomisen peruuttamisesta ennen tämän määräajan päättymistä. Ellei toinen osapuoli tunnusta vastaanottaneensa ilmoitusta, se katsotaan vastaanotetuksi neljäntoista (14) päivän kuluttua siitä, kun Kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö on sen vastaanottanut.

21 artikla

Rekisteröinti Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä

Tämä sopimus ja kaikki siihen tehtävät muutokset rekisteröidään Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä.

22 artikla

Voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun osapuolet ovat diplomaattiteitse ilmoittaneet toisilleen, että tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät toimenpiteet on suoritettu.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet, hallitustensa siihen asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen kahtena kappaleena englannin, espanjan, suomen ja ruotsin kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset. Jos kieliversioiden välillä on eroja, englanninkielinen versio on ensisijainen.

Tehty 2021 kahtena alkuperäiskappaleena englannin, espanjan, suomen ja ruotsin kielellä.

Suomen tasavallan puolesta

Perun tasavallan osalta

LIITE I

sopimukseen lentoliikenteestä Suomen tasavallan ja Perun tasavallan välillä

Reittitaulukko

1. Reitit, joita Perun nimeämät lentoyhtiöt voivat liikennöidä molempiin suuntiin:

Lähtöpaikat	Välipisteet	Määräpaikat	Jatkopisteet
Mikä tahansa paikka Perussa	Mikä tahansa paikka	Mikä tahansa paikka Suomessa	Mikä tahansa paikka

Perun nimetyt lentoyhtiöt voivat milloin tahansa harjoittaa viidennen vapauden liikenneoikeuksia enintään kolmessa välipisteessä ja/tai enintään kolmessa jatkopisteessä. Perun ilmailuviranomaiset voivat vapaasti valita ja muuttaa välipisteitä ja jatkopisteitä, ja niistä on ilmoitettava Suomen ilmailuviranomaisille.

2. Reitit, joita Suomen nimeämät lentoyhtiöt voivat liikennöidä molempiin suuntiin:

Lähtöpaikat	Välipisteet	Määräpaikat	Jatkopisteet
Mikä tahansa paikka Suomessa	Mikä tahansa paikka	Mikä tahansa paikka Perussa	Mikä tahansa paikka

Suomen nimetyt lentoyhtiöt voivat milloin tahansa harjoittaa viidennen vapauden liikenneoikeuksia enintään kolmessa välipisteessä ja/tai enintään kolmessa jatkopisteessä. Suomen ilmailuviranomaiset voivat vapaasti valita ja muuttaa välipisteitä ja jatkopisteitä, ja niistä on ilmoitettava Perun ilmailuviranomaisille.

3. Osapuolen nimetty lentoyhtiö voi sen nimenneen osapuolen lakien ja määräysten mukaisesti osallistua kaupallisiin yhteistyösopimuksiin, kuten kiintiövaraukseen tai yhteisten reittitunnusten käyttöön:

- a) kumman tahansa osapuolen alueelle sijoittautuneen lentoyhtiön tai lentoyhtiöiden kanssa, tai
- b) kolmannen osapuolen yhden tai useamman lentoyhtiön kanssa. Jos kyseinen kolmas osapuoli ei anna lupaa näihin verrattaviin sopimuksiin tai salli niitä toisen osapuolen nimettyjen lentoyhtiöiden ja muiden lentoyhtiöiden välillä liikennöitäessä tähän kolmanteen maahan, sieltä pois tai sen kautta, osapuolilla on oikeus olla hyväksymättä tällaisia sopimuksia.

Edellä mainitut määräykset edellyttävät kuitenkin, että

- (a) tällaisissa sopimuksissa liikennöivillä lentoyhtiöillä on asiaankuuluvat liikenneoikeudet, ja
- (b) kaikki lentoyhtiöt noudattavat tällaisiin sopimuksiin sovellettavia vaatimuksia asiakkaille tiedottamisesta sekä ilmoittamis- ja hyväksymismenettelyistä.

Osapuolten lentoyhtiöt voivat pitää yllä yhteisten reittitunnusten käyttöä koskevia sopimuksia markkinoivana lentoyhtiönä toisen osapuolen alueella liikennöitävillä kotimaanlennoilla edellyttäen, että liikenne on osa kansainvälistä lentoa.

LIITE II

Sovittelu

1. Jos erimielisyyttä ei voida ratkaista neuvotteluin, se voidaan kumman tahansa osapuolen pyynnöstä antaa sovittelijan tai sovittelulautakunnan ratkaistavaksi. Sovittelijaa tai lautakuntaa voidaan käyttää sovitteluun, erimielisyyden asiasisällön toteamiseen taikka oikaisukeinon tai ratkaisun suosittamiseen.
2. Osapuolet sopivat etukäteen sovittelijan tai lautakunnan työjärjestyksestä, toiminnan pääperiaatteista tai arviointiperusteista sekä sovittelijaan tai lautakuntaan turvautumisen ehdoista. Ne harkitsevat tarvittaessa myös tilapäisiä järjestelyjä tilanteen helpottamiseksi sekä sellaisten osapuolten osallistumismahdollisuutta, joihin erimielisyys voi suoraan vaikuttaa. Tässä yhteydessä on pidettävä mielessä yksinkertaisen, joustavan ja nopean menettelyn tavoite ja tarve.
3. Sovittelija tai lautakunnan jäsenet voidaan nimetä Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) ylläpitämästä pätevien ilmailuasiantuntijoiden luettelosta. Asiantuntija tai asiantuntijat valitaan viidentoista (15) päivän kuluessa siitä, kun pyyntö erimielisyyden antamisesta sovittelijan tai lautakunnan käsiteltäväksi on vastaanotettu. Jos osapuolet eivät pääse yksimielisyyteen asiantuntijan tai asiantuntijoiden valinnasta, valinta voidaan jättää Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston puheenjohtajan tehtäväksi. Menettelyssä käytettävillä asiantuntijoilla olisi oltava riittävä pätevyys erimielisyyden yleisellä aihealueella.
4. Sovittelu on saatava päätökseen kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa siitä, kun sovittelija tai lautakunta aloittaa työnsä, ja asiasisältö on todettava ja mahdollinen suositus annettava kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa asiantuntijan tai asiantuntijoiden työn aloituksesta. Osapuolet voivat etukäteen sopia, että sovittelija tai lautakunta voi pyynnöstä antaa valituksentekijälle luvan tilapäisiin järjestelyihin tilanteen helpottamiseksi, jolloin on ensin todettava asiasisältö.
5. Osapuolet tekevät vilpittömästi yhteistyötä edistääkseen sovittelumenettelyä ja pannakseen sovittelijan tai lautakunnan päätöksen tai toteamuksen täytäntöön, elleivät ne etukäteen sovi päätöksen tai toteamuksen toisenlaisesta sitovuudesta. Jos osapuolet ovat etukäteen sopineet pyytävänsä vain asiasisällön toteamista, niiden on käytettävä näitä tosiasioita erimielisyyden ratkaisemiseen.
6. Tämän menettelyn kustannukset arvioidaan sen aloittamisen yhteydessä ja jaetaan tasan, mutta jako on voitava arvioida uudelleen lopullisen päätöksen mukaan.
7. Menettely ei estä neuvottelumenettelyn käytön jatkamista, myöhempää välimiesoikeuden käyttöä eikä sopimuksen irtisanomista 20 artiklan mukaisesti.